

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU STANDARD

**KIRJE STRUKTUUR
JA ANDMETE ESITUSVORM
BIBLIOGRAAFIAANDMEBAASIDES**

Structure of bibliographic description and data format
for bibliographic databases

RRS 4:2007

Tallinn

EESSÕNA

Käesolev standard määratleb kirje struktuuri ja andmete esitusvormi lokaalsetes bibliograafiaandmebaasides, mis ei toetu MARC-vormingule. Standardi koostamise eesmärk on luua võimalus bibliograafiaandmebaaside ühildamiseks ning andmevahetuseks. Standard põhineb rahvusvahelistel kirjereeglitel, kataloogimisreeglitel ja arvestab Eesti raamatukogude bibliograafiaandmebaaside koostamise head tava.

Standardi normatiivlisas A tuuakse kirjeldamisel enamkasutatavad eesti- ja võõrkeelised lühendid.

Lisas B (teatmelisa) loetletakse grammatilised artiklid (võõrkeeltes), mida ei arvestata pealkirjade järjestamisel.

KOOSTANUD: Janne Andresoo (Eesti Rahvusraamatukogu, töörühma juht), Halliki Jürma (Tartu Oskar Lutsu nimeline Linnaraamatukogu), Aurika Kruus (Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu, Eesti Kunstimuuseumi raamatukogu), Katrin Ordlik (Eesti Rahvusraamatukogu), Helje Riives (Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu), Tiina Ritson (Eesti Rahvusraamatukogu), Juta Saava (Eesti Rahvusraamatukogu), Toomas Schvak (Eesti Rahvusraamatukogu), Anneli Sepp (Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia raamatukogu, Tartu Ülikooli Raamatukogu) ja Külli Solo (Eesti Rahvusraamatukogu).

TOIMETANUD: Sirje Nilbe (Eesti Rahvusraamatukogu)

HEAKS KIITNUD: Eesti Rahvusraamatukogu standardimise ekspertnõukogu

KINNITATUD: Eesti Rahvusraamatukogu peadirektori 22. mai 2007. a käskkirjaga nr 19

STANDARDIT LEVITAB: Eesti Rahvusraamatukogu

EELKIRJE: Kirje struktuur ja andmete esitusvorm bibliograafiaandmebaasides / Eesti Rahvusraamatukogu ; [koostanud Janne Andresoo jt. ; toimetanud Sirje Nilbe]. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2007. – (RRS ; 4:2007)

Autoriõigus, Eesti Rahvusraamatukogu 2007

ISSN 1736-7662

SISUKORD

Eessõna	II
1 KÄSITLUSALA	1
2 NORMATIIVVIITED	1
3 ÜLDIST	2
4 ANDMEVÄLJAD	3
4.1 AUTORYPEALDIS	3
4.2 PEALKIRI	3
4.3 RÕÖPPEALKIRI JA PEALKIRJA TÄIENDANDMED	4
4.4 ORIGINAALI PEALKIRI	4
4.5 VASTUTUSANDMED	4
4.6 EDITSIOONIANDMED	5
4.7 LAADIOMASED ANDMED	5
4.8 ISIKUNIMI	6
4.9 KOLLEKTIIVAUTOR	7
4.10 ILMUMISANDMED	7
4.11 ILMUMISAEG 1	7
4.12 ILMUMISAEG 2	8
4.13 FÜÜSILINE KIRJELDUS	8
4.14 SEERIAANDMED	8
4.15 MÄRKUSED	9
4.16 PERSONAALIA	10
4.17 KOLLEKTIIVINIMI MÄRKSÕNANA	11
4.18 MÄRKSÕNA	11
4.19 ANNOTATSIOON	11
4.20 ALLIKA PEALKIRI	12
4.21 ALLIKA TÜÜP	12
4.22 BIBLIOGRAAFIAÜKSUSE TÜÜP	12
4.23 DATEERING, LEHEKÜLJED	13
4.24 STANDARDNUMBER	13
4.25 ELEKTROONILINE ASUKOHT JA JUURDEPÄÄS	14
4.26 KEELEKOOD	14
4.27 RESÜMEE KEELE KOOD	15
4.28 TÄIENDAV PEALKIRI	15
4.29 BIBLIOGRAAFILISED SEOSSED	15
4.30 LEIDUMUS RAAMATUKOGUDES	15
4.31 SISESTAJA, SISESTAMISAEG	16
4.32 MUUTJA, MUUTMISAEG	16
LISA A (normatiivlisa) Kirjes kasutatavad lühendid	17
LISA B (teatmelisa) Grammatilised artiklid, mida ei arvestata pealkirjade järjestamisel	22

RRS 4:2007

KIRJE STRUKTUUR JA ANDMETE ESITUSVORM BIBLIOGRAAFIAANDMEBAASIDES

ICS 01.140.20

1 KÄSITLUSALA

Käesolev standard käsitleb kirje struktuuri ja andmete esitusvormi lokaalsetes bibliograafiaandmebaasides, mis ei toetu MARC-vormingule.

2 NORMATIIVVIITED

Käesolevas standardis on viidatud järgnevatele dokumentidele.¹

EVS-ISO 2108:2006 Informatsioon ja dokumentatsioon. Rahvusvaheline raamatu standardnumber (ISBN)

EVS-ISO 3297 Informatsioon ja dokumentatsioon. Rahvusvaheline jadaväljaande standardnumber (ISSN)

ISO 10957 Information and documentation – International standard music number (ISMN)

ISBD: *International Standard Bibliographic Description for Monographic Publications, Rev edition 2002*²

AACR2: *Anglo-American Cataloguing Rules, 2nd Edition*

ELNET Konsortsiumi kataloogide nimenormikirjed

<http://ester.nlib.ee>

<http://ester.utlib.ee>

Eesti üldine märksõnastik (EÜM)

<http://eum.nlib.ee>

MARC code list for languages

<http://www.loc.gov/marc/languages/langhome.html>, vaadatud 04.05.2007

¹ Kui viide standardile on dateeritud (viide sisaldab ka standardi vastuvõtmise aastat) tuleb kasutada ainult viidatud väljaannet. Dateerimata viite korral kasutatakse viimati avaldatud väljaannet.

² Avaldatud Eesti Rahvusraamatukogu standardina RRS 2:2004.

3 ÜLDIST

3.1 Andmete sisestamisel tuleb järgida bibliograafilise kirjeldamise, kataloogimise ja keelereegleid.

3.2 Standardis esitatud andmeväljad jagunevad ühe kirje piires korratavateks ning mittekorratavateks.

3.3 Standardis esitatud andmeväljad on kas kohustuslikud, kohustuslikud rakendatavuse korral või valikulised. Kohustuslike andmeväljadena on määratletud väljad, mis on vajalikud teaviku identifitseerimiseks miinimumtasandil. Valikuliste väljade kasutamise üle otsustab iga bibliograafiaasutus lähtuvalt sellest, mida peetakse oluliseks andmebaasi kasutajatele.

3.4 Lisaks standardis kirjeldatutele võib iga andmebaas sisaldada täiendavaid, koostaja vajadustest tulenevaid välju (nt annotatsiooni või vastutusandmete valikuline esitamine oma asutuse seisukohalt, andmed kirje lülitamise kohta mingisse bibliograafiasse, täiendavad märksõnaväljad), millele sisestatud andmed ei kuulu andmevahetuse korral edastamisele.

3.5 Standardis on väljad toodud nende täitmise eeldatavas järjestuses. Standardis antud järjestus ei määra väljade esitusjärjestust sisestamisel või kuvamisel konkreetses andmebaasis.

3.6 Standardi andmeväljade iseloomustustes on eraldi juhitud tähelepanu lühendamisele ja lühendite kasutamisele. Soovitav on juhendada lisan A toodud lühendite loetelust. Sellest loetelust puuduvaid lühendeid võib vaadata varasematest standarditest ja juhenditest, milles käsitletakse bibliokirje lühendeid.

3.7 Kirjeldades väljaandeid, mille tekst on sellises kirjasüsteemis, mida bibliograafiaasutus ei saa kasutada, võib teksti ilma nurksulgudeta translitereerida või transkribeerida.

3.8 Väljale sisestatud andmete lõppu punkti ei panda.

3.9 Lisan B on esitatud loetelu grammatilistest artiklitest, mida pealkirjade järjestamisel ei arvestata.

Märkus. Seda peab toetama kasutatav tarkvara.

4 ANDMEVÄLJAD

4.1 AUTORIFEALDIS

MITTEKORRATAV

KOHUSTUSLIK rakendatavuse korral

Esitatakse 1–3 individuaalautoriga bibliograafiaüksuse esimese autori nimi.

Andmete esituse aluseks on anglo-ameerika kataloogimisreeglite (AACR2) 2. osa ja ELNET Konsortsiumi kataloogi nimenormikirjed.

Autori nimi märgitakse kujul: Perekonnanimi, Eesnimi.
Sidekriipsu sisaldavate nimede puhul sidekriipsu ette ega taha tühikut ei jäeta.
Initsiaalid tuleb võimaluse korral avada.

NÄIDE

Rõuk, _Aarend-Mihkel

Samanimelised isikud eristatakse daatumitega, nende ühtimisel lisatakse elukutse.

NÄITED

Niit, Ellen, 1928–

Niit, Ellen, 1944–

Saar, Kai, 1971–, geoloog

Saar, Kai, 1971–, fotograaf

Kui kasutatav tarkvara ei toeta normikontrolli, esitatakse isiku teised nimed või nimevormid väljal ISIKUNIMI.

4.2 PEALKIRI

MITTEKORRATAV

KOHUSTUSLIK

Esitatakse bibliograafiaüksuse põhipealkiri ja vajadusel laadi üldmäärang.

Andmete esituse aluseks on rahvusvahelised kirjereeglid (ISBD).

Laadi üldmäärangu sõnastamisel on soovitatav kasutada ELNET Konsortsiumi juhendit.

NÄITED

Majandus ja rahvus ning eestluse elujõust

X Riigikogu stenogrammid 2004. VII köide

Kannikesed emale [Helisalvestis]

Andmekaevandamine [Elektroniline artikkel]

4.3 RÖÖPPEALKIRI JA PEALKIRJA TÄIENDANDMED

MITTEKORRATAV
VALIKULINE

Esitatakse bibliograafiaüksuse rööppealkiri (rööppealkirjad) ja pealkirja täiendandmed.

Andmete esituse aluseks on rahvusvahelised kirjereeglid (ISBD). Neid andmeid ei ole lubatud lühendada.

Pealkirja täiendandmed algavad väikese tähega (kui keelereeglid ei nõua teisiti).

NÄITED

Aeg ja ruum : olevik, minevik ja tulevik

Fašismist kui terminist : [vastuseks Leo Luksi kriitikale]

Tõlkesõnastik = Translation dictionary

Täna aamuna [Helisalvestis] = Täna hommikul = In this morning

4.4 ORIGINAALI PEALKIRI

KORRATAV
VALIKULINE

Esitatakse tõlketeose algupärandi pealkiri ja/või teose ühtluspealkiri.

Pealkirja järel võib esitada tõlke keele.

NÄIDE

Das Schloss. Eesti keeles

4.5 VASTUTUSANDMED

MITTEKORRATAV

Monograafilisel kirjetasandil on KOHUSTUSLIK esitada põhivastutusega isikud ja/või kollektiivid

Vastutusandmetena võib esitada andmed mis tahes isiku või kollektiivi kohta, kes on vastutav kirjeldatava bibliograafiaüksuse intellektuaalse või kunstilise sisu eest või olnud kaastegev väljaande loomisel või teostamisel.

Andmete esituse aluseks on rahvusvahelised kirjereeglid (ISBD).

Vastutusandmed esitatakse kirjes nii, nagu need teavikus esinevad.

Vastutusandmete lühendamisel tähistatakse väljajätud kolme punkti ja nurksulgudes lühendiga [et al.] (= *et alii*, ja teised). Eestikeelse väljaande kirjeldamisel võib kasutada lühendit [jt.] (= ja teised). Väljajätutähistuse ees ja järel on tühik: _ ..._[jt.].

NÄITED

/ Aili Paju ; [toimetaja Esta Härm ; kujundus: Jaan Tammsaar]

/ Janos Kornai ; [koostanud A. Purju ; inglise keelest tõlkinud T. Kaare ... jt. ; eessõna: U. Mereste]

/ Anneli Kährrik, Ene-Margit Tiit, Jüri Kõre ... [jt.]

/ tõlkinud Lüüli Junti ; kommenteerinud Voldemar Trumm

/ intervjuerija Virve Liivanõmm

Analüütilisel kirjetasandil ei pea vastutusandmetes kordama ühe individuaalautoriga teose autori nime, mis esineb samal kujul väljal **AUTORIPEALDIS**.

4.6 EDITSIOONIANDMED

MITTEKORRATAV

Monograafilisel kirjetasandil **KOHUSTUSLIK** rakendatavuse korral

Andmete esituse aluseks on rahvusvahelised kirjereeglid (ISBD).

Esitatakse sõna, fraas või märgirühm, mis näitab bibliograafiaüksuse kuulumist teatud editsiooni juurde. Lubatud on kasutada standardlühendeid. Kõik numbrid ja arvsõnad esitatakse araabia numbritega.

NÄITED

6. tr.

5th rev. ed.

4.7 LAADIOMASED ANDMED

KORRATAV

Monograafilisel kirjetasandil **KOHUSTUSLIK** rakendatavuse korral

Andmete esituse aluseks on rahvusvahelised kirjereeglid (ISBD).

Esitatakse andmed, mis on eriomased kindlale teavikulaadile või väljaande tüübile (pidevväljaandele, kaarditeavikule, noodile või elektroonilisele teavikule). Lubatud on kasutada standardlühendeid.

NÄITED

Nr. 1 (11. november 2005)-

Mõõtkava 1 : 1000000

Võrguajakiri

1. ak., nr. 1 (mai 1924)-17. ak., nr. 6 (juuni 1940)

4.8 ISIKUNIMI

KORRATAV

KOHUSTUSLIK rakendatavuse korral

Esitatakse teose intellektuaalse või kunstilise sisuga seotud või selle eest vastutavate isikute nimed (v.a personaalia), kes ei ole esitatud väljal AUTORIFEALDIS. Esitatavad isikud peavad ilmnema ka vastutusandmetes või märkustes.

Andmete esituse aluseks on anglo-ameerika kataloogimisreeglite (AACR2) 2. osa ja ELNET Konsortsiumi kataloogi nimenormikirjed.

Autori nimi märgitakse kujul: Perekonnanimi, Eesnimi.
Sidekriipsu sisaldavate nimede puhul sidekriipsu ette ega taha tühikut ei jäeta.
Initsiaalid tuleb võimaluse korral avada.

NÄIDE

Sembach, Klaus-Jürgen

Samanimelised isikud eristatakse daatumitega, nende ühtimisel lisatakse elukutse.

NÄIDE

Mägi, Arvo, 1913-2004

Mägi, Arvo, 1935-

Kui isik ei ole teose autor ega kaasautor, lisatakse nimele rolli väljendav sõna, eraldades selle nimest märgikombinatsiooniga tühik, mõttekriips, tühik (_ _).
Kui üks isik on ühe ja sama teose suhtes täitnud erinevaid rolle, siis nime korratakse.
Rollinimetuste sõnastamiseks on soovitatav kasutada vastavat ELNET Konsortsiumi juhendit.

NÄIDE

Mikko, Marianne – intervjuuerija

Mikko, Marianne – tõlkija

Kui kasutatav tarkvara ei toeta normikontrolli, esitatakse väljadel AUTORIFEALDIS või ISIKUNIMI toodud isiku teised samas andmebaasis kasutatavad nimed või nimevormid viitena väljal ISIKUNIMI.

NÄITED

Väljal AUTORIFEALDIS: Heintalu, Aleksander

Väljal ISIKUNIMI: Vigala Sass, pseud. vt ka Heintalu, Aleksander

Väljal AUTORIFEALDIS: Madisson, Hans

Väljal ISIKUNIMI: Madissoon, Hans vt ka Madisson, Hans

4.9 KOLLEKTIIVAUTOR

KORRATAV

KOHUSTUSLIK rakendatavuse korral

Esitatakse teose intellektuaalse või kunstilise sisu eest vastutavate asutuste, ettevõtete või organisatsioonide nimed. Esitatavad kollektiivid peavad ilmnema ka vastutusandmetes või märkustes.

Andmete esitusel on aluseks anglo-ameerika kataloogimisreeglite 2. osa (AACR2) ja ELNET Konsortsiumi kataloogide nimenormikirjed.

Kui kollektiivi nimi on muutunud või esineb mitmel kujul ja kasutatav tarkvara ei toeta normikontrolli, esitatakse teisendvormid viitena (sarnaselt isikunimedega).

NÄIDE

Tallinna Ülikool

Tallinna Pedagoogikaülikool vt ka Tallinna Ülikool

4.10 ILMUMISANDMED

KORRATAV

Monograafilisel kirjetasandil on KOHUSTUSLIKUD kirjeala kolm esimest elementi

Esitatakse kirjeldatava bibliograafiaüksuse väljaande või trüki ilmumisandmed.

Andmete esituse aluseks on rahvusvahelised kirjereeglid (ISBD).

Monograafilisel kirjetasandil on kohustuslik esitada kolm kirjeelementi koos ISBD-kirjemärkidega:

Ilmumiskoht : kirjastus, ilmumisaeg.

NÄIDE

Tallinn : Birgitta, 1994

Analüütilisel kirjetasandil kasutatakse seda välja kogumikuartikli bibliografeerimisel.

4.11 ILMUMISAEG 1

TEHNILINE VÄLI

MITTEKORRATAV

KOHUSTUSLIK

Kaheksakohaline väli, ilmumisaeg esitatakse normitud kujul: aaaa kk pp või aaaakkpp, sõltuvalt kasutatavast süsteemist.

Ilmumisperioodi esitamisel märgitakse sellele väljale ilmumisaja algusdaatum.

Kui ei ole teada täpset ilmumisaega (nt ilmumisaastaks on ILMUMISANDMETE väljal märgitud [198-?]), siis numbrid aastaarvu sees, mida ei teata, asendatakse tähega u (toodud näitele vastavalt 198u).

NÄIDE

2006 11 02 (2. november 2006)

4.12 ILMUMISAEG 2

TEHNILINE VÄLI

MITTEKORRATAV

KOHUSTUSLIK rakendatavuse korral

Kaheksakohaline väli, ilmumisaeg esitatakse normitud kujul: aaaa kk pp või aaaakkpp, sõltuvalt kasutatavast süsteemist.

Kasutatakse ilmumisperioodi lõppdaatumi märkimiseks.

4.13 FÜÜSILINE KIRJELDUS

MITTEKORRATAV

Monograafilisel kirjetasandil on KOHUSTUSLIKUD kirjeala kaks esimest elementi

Andmete esituse aluseks on rahvusvahelised kirjereeglid (ISBD).

Monograafilisel kirjetasandil on kohustuslik esitada laadi erimäärang ja maht. Bibliograafiaüksuse muud füüsilised tunnused (nt illustratsioonid, mõõtmed ja irdlisaandmed) võib esitada, kui neid peetakse olulisteks.

Füüsilise kirjelduse andmed on soovitatav esitada eesti keeles. Lubatud on kasutada standardlühendeid.

NÄITED

145 lk.

178, X, [5] lk. : ill., portr. ; 25 cm + 1 CD-ROM

15 kd. : ill.

1 CD (75'59") + 1 DVD (152')

4.14 SEERIAANDMED

KORRATAV

VALIKULINE

Seeriaandmed esitatakse juhul, kui need esinevad teavikus ja kui neid peetakse olulisteks.

Andmete esituse aluseks on rahvusvahelised kirjereeglid (ISBD).

Seeria järjenumber märgitakse alati araabia numbrita, olenemata selle teavikus esinemise kujust.

NÄITED

Tallinna Pedagoogikaülikooli toimetised. A, Humaniora, ISSN 1023-1064 ; 17
Hortus Literarum. Klassika ; 1

Tüüpealkirjaga seerial tuleb esitada ka vastutusandmed.

NÄITED

Toimetised / Käsmu Meremuuseum
Majandus / Sisekaitseakadeemia
Sämtliche Werke / Thomas Mann

Vajadusel võib esitada ka seeria rööpealkirja(d), millele eelneb tühik, võrdusmärk, tühik (_ = _)

NÄIDE

Acta Bibliothecae Nationalis Estoniae (ABNE) = Eesti Rahvusraamatukogu
Toimetised (ERRT)

Juhul, kui on tarvis esitada veel mõni selle seeriaga seotud pealkiri (nt seeria ühtluspealkiri, põhiseeria pealkiri), esitatakse see väljal TÄIENDAV PEALKIRI.

4.15 MÄRKUSED

KORRATAV
VALIKULINE

Monograafilisel kirjetasandil on mõned märkused KOHUSTUSLIKUD

Andmete esituse aluseks on rahvusvahelised kirjereeglid (ISBD).

Märkused võivad käsitleda kirjeldatava bibliograafiaüksuse bibliograafilise ajaloo, välimuse või sisu mis tahes aspekti.

Sisu kohta käivatest märkustest on erandiks annotatsioon, mis esitatakse väljal ANNOTATSIOON.

Originaali pealkirja märkus esitatakse väljal ORIGINAALI PEALKIRI.

Bibliograafilisi seoseid väljendavad märkused (nt ajakirja eelkäija või väljaande arvustus) esitatakse väljal BIBLIOGRAAFILISED SEOSED.

Märkuste järjestuse aluseks on ISBD kirjealade järjestus.

Märkused esitatakse üldjuhul eesti keeles. Soovi korral võib esitada märkused teises keeles vastavalt väljaande tekstile.

Võib kasutada üldarusaadavaid lühendeid.

NÄITED

Põhipealkiri võetud kaaneümbriselt

Rööptekst saksa keeles

Kokkuv. ingl. k.

Bibliogr. (23 nim.)

Bibliogr. lk. 75

Bibliogr. joonealustes märkustes

Nimereg. lk. 34-39

4.16 PERSONAALIA

KORRATAV

VALIKULINE

Esitatakse bibliograafiaüksuses käsitletava isiku nimi ja roll käsitletava teose suhtes. Roll käsitletava teose suhtes esitatakse juhul, kui järgneb pealkiri ja isik pole selle autori rollis.

Andmete esituse aluseks on anglo-ameerika kataloogimisreeglite (AACR2) 2. osa ja ELNET Konsortsiumi kataloogi nimenormikirjed.

Kui väljaanne või artikkel käsitleb konkreetset väljaannet, võib koos isikunimega esitada ka käsitletava väljaande pealkirja. (Nt kui käsitletakse teose ingliskeelset väljaannet, esitatakse ingliskeelne pealkiri, kui eestikeelset väljaannet, siis eestikeelne pealkiri). Lisaks esitatakse teose ühtluspealkiri (raamatutel ühtib originaali pealkirjaga), kui see erineb väljaande pealkirjast.

Kui käsitusobjektiks on teos, mitte konkreetne väljaanne, esitatakse teose ühtluspealkiri. Andmebaasi kasutaja huvidest lähtuvalt on soovitatav sel juhul lisada teose eestikeelne pealkiri.

Andmete eraldamiseks kasutatakse järgmist märgistust:

Isiku perekonnanimi, eesnimi _ _ roll teose suhtes. _Väljaande pealkiri _/_
Järgmised personaaliaandmed

NÄITED

Kõiv, _Madis._Filosoofipäev _/ _Pedajas, _Priit – lavastaja._Filosoofipäev

Wittgenstein, _Ludvig._Tõsikindlusest _/ _Wittgenstein, Ludvig._Über Gewissheit

Coppola, Francis Ford._The Godfather _/ _Coppola, Francis Ford._Ristiisa

Kui kasutatav tarkvara ei toeta normikontrolli, esitatakse isiku teised nimed või nimevormid viitena (vt näiteid jaotise 4.8 juures).

4.17 KOLLEKTIIVINIMI MÄRKŠÖNANA

KORRATAV
VALIKULINE

Kollektiivi nimi esitatakse kujul, mis kehtis väljaande ilmumisajal või, kui see ei ole võimalik, siis kujul, mis kehtis väljaandes käsitletud perioodil.

Andmete esituse aluseks on anglo-ameerika kataloogimisreeglite (AACR2) 2. osa ja ELNET Konsortsiumi kataloogi nimenormikirjed.

Kui kollektiivi nimi on muutunud või esineb mitmel kujul ja kasutatav tarkvara ei toeta normikontrolli, esitatakse teisendvormid viitena (vt näidet jaotise 4.9 juures).

NÄITED

Tallinna Ülikool (*2005. aastal ilmunud väljaanne*)

Tallinna Pedagoogiline Instituut (*1967. aastal ilmunud väljaanne*)

4.18 MÄRKŠÖNA

KORRATAV
VALIKULINE

Andmete esituse aluseks on "Eesti üldine märksõnastik".

Siin esitatakse igat liiki märksõnad (teema- ja vormimärksõnad, kohanimed), v.a isiku- ja kollektiivnimed.

Kui andmebaasi koostaja soovib kasutada oma märksõnastikku, tuleb nende märksõnade jaoks luua täiendav väli.

4.19 ANNOTATSIOON

MITTEKORRATAV
VALIKULINE

Esitakse bibliograafiaüksuse sisukokkuvõte või sisukord.

Sisukokkuvõte esitatakse soovitatavalt eesti keeles või selles keeles, mida peetakse andmebaasi kasutajast lähtuvalt vajalikuks. Lubatud on kasutada üldarusaadavaid lühendeid.

4.20 ALLIKA PEALKIRI

MITTEKORRATAV

Analüütilisel kirjetasandil KOHUSTUSLIK

Rakendatakse ainult analüütilisel kirjetasandil. Esitatakse bibliograafiaüksuse allikat kirjeldavad andmed järgmiselt:

Allika põhipealkiri : pealkirja täiendandmed / vastutusandmed *või*

Ühtluspealkiri

NÄITED

Kleio : ajaloo ajakiri

The Baltic Review (New York) (*ajakirja ühtluspealkiri*)

Konfliktid ja pihtimused : Karin Luts 1904-1993

Võib esitada ka allika rööppealkirja, kui seda peetakse oluliseks andmebaasi kasutajale.

NÄIDE

Koht ja paik. I = Place and Location. I

Vastutusandmed esitatakse:

- tüüppealkirjaga väljaannete puhul
- 1–3 individuaalautoriga teoste puhul.

NÄITED

Toimetised / Käsmu Meremuuseum

Klaaskübara all / Indrek Hirv

Kirjad Pariisist : esseed, artiklid, kirjad / Aleksander Aspel

4.21 ALLIKA TÜÜP

MITTEKORRATAV

Analüütilisel kirjetasandil KOHUSTUSLIK

Esitatakse väljaande tüüp, millest bibliografeeritav artikkel või muu väljaande osa pärineb (ajaleht, ajakiri, kogumik).

4.22 BIBLIOGRAAFIAÜKSUSE TÜÜP

TEHNILINE VÄLI

MITTEKORRATAV

VALIKULINE

Esitatakse bibliograafiaüksuse tüüp (nt sõnum, nekroloog, arvustus) vastavalt andmebaasisisesele normitud loetelule.

4.23 DATEERING, LEHEKÜLJED

KORRATAV

Analüütilisel kirjetasandil KOHUSTUSLIK

Rakendatakse ainult analüütilisel kirjetasandil. Esitatakse allikväljaande ilmumisaasta, nummerdus ja/või dateering, leheküljed, rubriik.

Andmed esitatakse teavikus toodud kujul, kasutades standardlühendeid.

Andmete esitamise soovitatav järjekord:

Aastakäik (aastanumber) väljaande järjenumber või muu järjestusüksus (rööpnnumerduse järjenumber või muu järjestusüksus), leheküljed (rubriigi pealkiri)

NÄITED

Ajakiri:

(1995) nr. 1 (11), lk. 49-50

(2003) jaan., lk. 14-15

(2000/Winter) No. 4, lk. 329-357

Ajakirja järgartikkel:

(2004) nr. 6, lk. 809-835 ; nr. 7, lk. 1026-1053

Jätkväljaanne:

13 (1920/1921) nr. 3/4, lk. 129-150

Jätkväljaande järgartikkel:

10. ak. (1938 okt.) nr. 2, lk. 53-79 ; (dets.) nr. 3/4, lk. 108-117

Ajaleht:

(2006) 26. mai, lk. 18

Kui peetakse oluliseks märkida andmeid artiklile lisatud illustratsioonide kohta, on soovitatav need esitada väljal MÄRKUSED.

NÄIDE

DATEERING: nr. 2, lk. 103-109 : ill.

MÄRKUS: Artikkel illustreeritud fotoga H. Talvikust (16. nov. 1979 Tartu)

4.24 STANDARDNUMBER

KORRATAV

Monograafilisel kirjetasandil KOHUSTUSLIK rakendatavuse korral

Esitatakse bibliograafiaüksust identifitseeriv rahvusvaheline standardnumber vastavalt standarditele ISO 2108, ISO 3297, ISO 10957 jmt.

NÄITED

ISBN 9985-98-456-2

ISSN 1406-3298

ISMN M-80170-123-7

4.25 ELEKTROONILINE ASUKOHT JA JUURDEPÄÄS

KORRATAV

VALIKULINE

Esitatakse bibliograafiaüksuse elektrooniline asukoht (URL) või unikaalne identifikaator (nt DOI) veebis või digitaalarhiivis.

Samuti esitatakse siin link (URL), mis viitab bibliograafiaüksuse juurdepääsule elektronkataloogi ja/või teiste bibliograafiliste sidusandmebaaside kaudu.

Soovitav on elektroonilise asukoha ees esitada märkus, mis täpsustab juurdepääsu tingimusi.

NÄITED

Juurdepääs parooliga Eesti Rahvusraamatukogu arvutivõrgus:

<http://www.jstor.org/journals/0277903x.html>

Täisteksti vt:

<http://digar.nlib.ee/show/nlib-digar:118>

4.26 KEELEKOOD

MITTEKORRATAV

KOHUSTUSLIK

Esitatakse bibliograafiaüksuse põhiteksti keel(t)e kood(id).

Andmete esituse aluseks on *MARC code list for languages* (vt URL: <http://www.loc.gov/marc/languages/langhome.html>).

Keelekood märgitakse vastavalt põhipealkirja ja/või bibliograafiaüksuse domineeriva teksti keelele.

Kui väljaande tekst on mitmes keeles, võib esitada kuni 6 keelekoodi. Üle 6 keele puhul märgitakse koodiks *mul*. Transkribeeritud ja translitereeritud kirjetele lisatakse kood *rux*.

NÄITED

est (*tekst on eesti keeles*)

esteng (*rööptekst eesti ja inglise keeles*)

4.27 RESÜMEE KEELE KOOD

MITTEKORRATAV
VALIKULINE

Esitatakse bibliograafiaüksuse resümee keel.

Andmete esituse aluseks on *MARC code list for languages*
(vt URL: <http://www.loc.gov/marc/languages/langhome.html>).

4.28 TÄIENDAV PEALKIRI

KORRATAV
VALIKULINE

Esitatakse otsinguks vajalikuks peetav mis tahes pealkiri, mis erineb teistel pealkirja-
väljadel esitatutest (nt põhi- või seeriapealkirjast). See võib olla pealkirja tuntum osa,
seeria ühtluspealkiri, põhiseeria pealkiri vms.

NÄIDE

Väljal SEERIAPEALKIRI: Aastaraamat / Kaitsepolitseiamet

Väljal TÄIENDAV PEALKIRI: Aastaraamat (Kaitsepolitseiamet)

4.29 BIBLIOGRAAFILISED SEOSED

KORRATAV
VALIKULINE

Esitatakse andmebaasisisesed seosed bibliograafiaüksuste vahel (nt viide retsensioo-
nile, autoreferaadile, repliigile, vastukajale, õiendusele). Kirjesse märgitakse seose
olemust väljendav tekst. Seose loomist peab toetama kasutatav tarkvara.

NÄIDE

Retsensioon. *Andmebaasisisene seos viidatava kirjega*

4.30 LEIDUMUS RAAMATUKOGUDES

KORRATAV
VALIKULINE

Esitatakse bibliograafiaüksuse leidumus ja asukoht raamatukogus järgmisel kujul:

Raamatukogu siigel: kohaviit jt eksemplariga seotud andmed

NÄITED

RR: 3-01-03156

RR: PE A/1232

TLÜ AR: XEB01/14673

4.31 SISESTAJA, SISESTAMISAEG

MITTEKORRATAV
VALIKULINE

Andmete esitamine sõltub kasutatavast tarkvarast.

4.32 MUUTJA, MUUTMISAEG

KORRATAV
VALIKULINE

Andmete esitamine sõltub kasutatavast tarkvarast.

LISA A (normatiivlisa)
Kirjes kasutatavad lühendid

Sõna	Lühend
aargang	aarg.
Abbildung	Abb.
Abdruck	Abdr.
Abhandlungen	Abh.
abstract	abstr.
Abteilung	Abt.
afandeling	afd.
afdeling	afd.
afterword	afterw.
American	Amer.
amtlich	amtl.
Anhang	Anh.
Anmerkung	Anm.
annual	ann.
appendix	app.
April	Apr.
april	apr.
årgang, årgång	årg.
arranged	arr.
Auflage	Aufl.
august	aug.
August	Aug.
auktori	aukt.
Ausgabe	Ausg.
ausgebessert	ausgebess.
ausgegeben	ausgeg.
ausgewählt	ausgew.
Auswahl	Ausw.
author	auth.
autor	aut.
avdeling	avd.
avustaja	avust.
Baltic	Balt.
baltisch	balt.
balttilainen	baltt.
Band	Bd. <i>koos arvuga</i>
Bearbeiter	Bearb.
Bearbeitung	Bearb.
begründet	begr.

Sõna	Lühend
Beiblatt	Beibl.
Beiheft	Beih.
Beilage	Beil.
Beitrag	Beitr.
biannual	biann.
bibliograafia	bibliogr.
bibliography	bibliogr.
bilag, bilaga	bil.
bind	bd.
biography	biogr.
Blatt	Bl.
book	bk.
British	Brit.
Brosschüre	Br. <i>koos arvuga</i>
Buchdruckerei	Buchdr.
Buchverlag	Buchverl.
Bändchen	Bdchn
centimetre; sentimeeter	cm <i>koos arvuga</i>
chapter	chapt. <i>koos arvuga</i>
circa	ca
collaboration	collab.
collection	coll.
coloured	col.
column	col. <i>arvandmeis</i>
commentator; commentary	comment.
compilation; compiled, compiler	comp.
conference	conf.
copyright	c; cop.
corrected	corr.
December	Dec.
design	des.
detsember	dets.
diagram, diagramm	diagr
Direktor	Dir. <i>koos perekonnanimega</i>

Sõna	Lühend
dissertation	diss.
division	div.
doctor	dr. koos <i>perekonnanimega</i>
Doktor	Dr. koos <i>perekonnanimega</i>
drawing	draw.
Druckerei	Druck.
edition, editor	ed.
édition	éd.
eestiläinen	eest.
Einführung	Einf.
Einleitung	Einl.
elokuu	elok.
englantilainen, englisch	engl.
English	Engl.
engraving	enr.
enlarged	enl.
enne Kristust	e.Kr.
Ergänzungsband	Ergbd.
Ergänzungsheft	Ergh.
Erläuterung	Erl.
erschienen	ersch.
erweitert	erw.
estnisch	estn.
Estonian	Est.
et alii	et al.
et cetera	etc.
facsimile, facsimiles	facs.
fascicle, fascicule	fasc.
February	Febr.
figure	fig.
finnisch	finn.
Finnish	Finn.
Folge	F.
foreword	forew.
fotodega	fot.
Fotografie	Fotogr.
französisch	franz.
frontispiss	frontisp.

Sõna	Lühend
gedruckt	gedr.
German	Germ.
gesammelt	gesamm.
Gesamtausgabe	Gesmtausg.
Gravüre	Grav.
handbook	handb.
Handbuch	Handb.
hefte, häfte	h. koos <i>arvuga</i>
Heft	H. koos <i>arvuga</i>
heinäkuu	heinäk.
helmikuu	helmik.
Herausgeber	Hrsg.
Holzschnitt	Holzschn.
huhtikuu	huhtik.
Hungarian	Hung.
huomautus	huom.
id est	i.e.
illustrated, illustreeritud	ill.
ilma kirjastuseta	i.kirj.
ilma kohata	i.k.
ilmunud	ilm.
impression	impr.
Inaugural- Dissertation	Inaug.-Diss.
inglise keeles	ingl. k.
Inhaltsverzeichnis	Inh.-Verz.
introduction	introd.
ja nii edasi	jne.
ja teised	jt.
ja toiset	j.t.
jaanuar	jaan.
Jahr	J. koos <i>arvuga</i>
Jahrbuch	Jb.
Jahrgang	Jahrg., Jg.
January	Jan.
joonistega	joon.
joulukuu	jouluk.
julkaisu	julk.
junior	jun.
juurdetrükk	juurdetr.

Sõna	Lühend
jährlich	jährl.
kaartidega	kaart.
Kapitel	Kap.
Karte	Kart. <i>koos arvuga</i>
kartta	k. <i>koos arvuga</i>
kesäkuu	kesäk.
kokkuvõte	kokkuv.
Kommentar, Kommentator	Komment.
Kompilator	Komp.
koostaja, koostanud	koost.
kordustrükk	kordustr.
korjattu	korj.
kustantaja	kust.
kuva, kuvittaja	kuv.
kääntaja	käänt.
köide	kd.
laatinut	laat.
language	lang.
leaf, leaves	l. <i>koos arvuga</i>
lehekülg	lk.
leht	l. <i>koos arvuga</i>
Lieferung	Lief. <i>koos arvuga</i>
lisätu	lis.
lokakuu	lokak.
lyhennetty	lyh.
maaliskuu	maalisk.
magazine	mag. <i>koos pealkirjaga</i>
manual	man.
Manuscript	Ms.
manuscript, manuskripti	ms.
map	m. <i>koos arvuga</i>
marraskuu	marrask.
Mitarbeiter	Mitarb.
Mitteilung	Mitt.
Mitwirkung	Mitw.
monatlich	monatl.
Monatsschrift	Monatsschr.
monthly	month.

Sõna	Lühend
muotokuva	muotok.
music	mus.
Musicalien	Mus.
Nachdruck	Nachdr.
Nachrichten	Nachr.
Nachwort	Nachw.
neubearbeitet	neubearb.
Neudruck	Neudr.
Neue Folge	N.F.
Neue Reihe	N.R.
Neue Serie	N.S.
nimetus	nim. <i>koos arvuga</i>
nootidega	noot.
Note	Not.
note	not.
november	nov.
November	Nov.
number (eesti), nummer	nr. <i>koos arvuga</i>
number (ingl.)	no. <i>koos arvuga</i>
numero (it.)	n. <i>koos arvuga</i>
numéro (pr.), número (hisp.)	no. <i>koos arvuga</i>
nuotti	nuott.
October	Oct.
official	offic.
Oktober	Okt.
oktoober	okt.
original	orig.
osa	o. <i>koos arvuga</i>
page	p.
pagineeritud	pag.
painettu	pain.
painos	pain.
pamphlet	pamph. <i>koos arvuga</i>
parandatud	parand.
part	pt. <i>koos arvuga</i>
peab olema	p.o.
pealkiri	pealk.
peatükk	ptk.
Photographie	Phot.

Sõna	Lühend
photography	photogr.
picture	pict.
Portrait, Porträt	Portr.
portrait, portree	portr.
preface	pref.
prepared	prep.
preprint	prepr.
printed	print.
printing	print.
proceedings	proc.
professor	prof. koos <i>perekonnanimega</i>
pseudonüüm, pseudonym	pseud.
public; publication; published; publisher	publ.
quarterly	quart.
raamat	rmt.
ranskalainen	ransk.
Redakteur	Red.
references	ref.
register	reg.
Reihe	R.
remark	rem.
report	rep.
reprint; reproduksioon;	repr.
Resümee	Res.
review	rev. koos <i>nimetusega</i>
revised; revision	rev.
ruotsalainen	ruots.
Russian	Russ.
russisch	russ.
saksa keeles	sks. k.
saksalainen	saks.
Sammlung	Samml.
sarja	sar.
Schmutztitel	Schmutztit.
Schriftenreihe	Schr.-Reihe
schwedisch	schwed.

Sõna	Lühend
scientific	sci.
see on	s.o.
Seite	<i>S. arvandmeis ja märkustes</i>
selected	select.
senior	sen.
Separatabdruck	Sep.-Abdr.
Separatdruck	Sep.-Dr.
september	sept.
September	Sept.
series	ser.
sheet	sh.
sine loco	S.l.
sine nomine	s.n.
sivu	<i>s. arvandmeis ja märkustes</i>
Sonderabdruck	Sonderabdr.
Sonderband	Sonderbd.
Sonderbeilage	Sonderbeil.
Sonderdruck	Sonderdr.
Sonderheft	Sonderh.
Spalte	Sp.
spanisch	span.
Spanish	Span.
supplement	suppl.
Supplementband	Supplbd.
Swedish	Swed.
Zeichnung	Zeichn.
Zusammenfassung	Zusfsg.
zusammengesetzt	zusges.
zusammengestellt	zugest.
Teil, Theil	<i>T. koos arvuga</i>
tiitelleht	tiitell.
Titel	<i>Tit. koos arvuga</i>
toimetaja	toim.
translation; translator	transl.
trükikoda	trk.
trükk; trükitud	tr.
tõlkija	tlk.
täiendatud	täiend.
umbes	u.

Sõna	Lühend
umgearbeitet	umgearb.
ungarisch	ungar.
Universität	Univ.
university	univ.
unveränderte	unveränd.
uuendatud	uuend.
uusittu	uus.
veebruuar	veebr.
veerg	vrg.
Verfasser	Verf.
Verlag	Verl.
Verlagsgesellschaft	Verl.-Ges.
veränderte	veränd.
volume	vol.
Vorwort	Vorw.
vuosikerta	vsk.
väljaanne	vlj.
värviline	värv.
öffentlich	öffentl.
Übersetzer, Übersetzung	Übers.
übertragen	übertr.
без имени	б.и.
без места	б.м.
выпуск	вып.
год	г.
дополненное	доп.
и другие	и др.
и так далее	и т.д.
издание	изд.
издательство	изд-во
исправленное	испр.
книга	кн.
название	назв.
новая серия	Н.С.
номер (vn.)	N
переработанное	перераб.
пересмотренное	пересм.
подстрочная	подстр.

Sõna	Lühend
приложение	прил.
сборник	сб.
серия	сер.
сокращенное	сокр.
специальный	спец.
страница	стр.
том	т.
то есть	т.е.
тетрадь	тетр.
часть	ч.

LISA B (teatmelisa)**Grammatilised artiklid, mida ei arvestata pealkirjade järjestamisel**

Artikkel	Keel
a	inglise, ungari, portugali, rumeenia, jidiš, šoti
a'	gaeli
al	rumeenia
am	gaeli
al-	araabia
an	inglise, gaeli, iiri, jidiš, šoti
as	portugali
az	ungari
bat	baski
bir	türgi
d'	inglise
das	saksa
de	saksa, taani, inglise, norra, rootsi, friisi
der	saksa, jidiš
det	taani, norra, rootsi
di	jidiš
die	saksa, jidiš
dos	jidiš
e	norra
een	hollandi
eene	hollandi
egy	ungari
ei	norra
ein	norra, saksa
eine	saksa
eit	norra
el	katalaani, hispaania
el-	araabia
els	katalaani
et	taani, norra
ett	rootsi
eyn	jidiš
eyne	jidiš
gl'	itaalia
gli	itaalia
ha-	heebrea
hai	kreeka

Artikkel	Keel
he	havai
he-	heebrea
het	hollandi
hin	islandi
ho	kreeka
ho-	heebrea
hoi	kreeka
i	itaalia
il	itaalia
il-	malta
in	friisi
it	friisi
ka	havai
ke	havai
l'	katalaani, prantsuse, itaalia
l-	malta
la	esperanto, itaalia, katalaani, prantsuse
las	hispaania
le	prantsuse, itaalia
les	katalaani, prantsuse
lo	itaalia, hispaania
los	hispaania
na	gaeli, havai, iiri
na h-	gaeli, iiri
ny	malagassi
o	portugali, rumeenia
os	portugali
ta	kreeka
the	inglise
to	kreeka
um	portugali
uma	portugali
un	katalaani, prantsuse, itaalia, rumeenia, hispaania
un'	itaalia
una	itaalia, katalaani, hispaania
une	prantsuse
ye	inglise (vanamoodne)